

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponeñsis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofurti, 1678

Liber Primvs

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

tanquam à Bellarmini mente alieni quid continens, repudiare est ausus, de aliquo etiam responso sollicitus, videlicet, *Augustinum ob Crucis Sacrificium non existimasse, Satisfactiones excludi*, quod per illa quatuor testimonia patere existimat, quæ tamen ad illam Satisfactionem, de qua in præsenti agitur, impertinenter referri, in proximo Examine est ostensum, ut adeo nihil super jam sit, quām ut præscriptum à Bellarmino lemma de Satisfactionis pro Poena etiam temporali Deo præstandæ vi & efficacia omnino deleatur, atque Virtus Satisfactionis & Satispassionis plenariae à Christo per impletionem Legis & Mortem Crucis præstata sine omni additione humana in integrum restituatur, hominesque Pœnitentiam agentes ac Deo reconciliari desiderantes per Fidem salvificam ad Christum, Mediatorem unicum reducantur.

LIBRI PRIMI DE INDULGENTIIS, CAPUT TERTIUM,

de Quæstione,

*An sit in Ecclesiâ potestas adplicandi Thesaurum Satisfactionum,
ac per hoc Indulgencias concedendi?*

DE Indulgentiis agit Bellarminus peculiari Tractatu, qui in prioribus Controversiarum Tomis non adparet, sed in ultimis demum Editionibus inter alias ad appendices legitur insertus. Quia verò hoc argumentum quam proximè videtur cum antecedenti connexum, ideo paucis de eo hic agi debere consultum fuit visum, ut postquam de Satisfactionibus & Satispassionibus humanis, earumque omnino nullitate coram Deo ex Augustini autoritate est actum, de valore Satisfactionum quoque videamus, quid ex augustinissimi Doctoris Sententiâ sit statuendum. Sed paucis, ut dixi, quia non solum Bellarminus ipse cum *Chemnito* debuit agnoscere, *Durandum*, *Antonius Roffensem* negasse, Indulgencias tempore *Hieronymi & Augustini*, aliorumque Veterum, qui primis quingentis Annis floruerunt, fuisse cognitas; sed *Gerhardus noster in Confessione*, quam non sine causa dixit Catholicam, idem expressis aliorum, nominatim *Majoris & Dominici à Soto* testimonii dedit comprobatum, ut adeò hæc tractatione omnino licet: supercedere, nisi aliqua incidenter ex Augustino occurrerent, quibus per indirectum quasi Sanctum Patrem ad suastrahere partes studuit Bellarminus, breviter, ne quid intactum maneat, ponderanda. Primum verò occupat locum explicatio Oraculi, quâ potestatem adplicationis Satisfactionum Christi & Sanctorum ex Augustino demonstrare tentavit Bellarminus. Verba Pauli post alia duo testimonia hæc sunt: *Gaudio in Passionibus pro vobis, & adimpleo, quæ defunctum passionum Christi, scarne mea pro corpore Ejus, quædeß Ecclesia.* Præmissis à Bellarmino pluribus, quæ ad cæterorum quoque ex Apostolo testimoniorum eo fine laudatorum explicationem pro Instituti ratione videbantur inservire, hæc subjiciuntur: *Augustinus certè satius aperie ex hoc Apostoli loco coligit, conserri in commune Reipublicæ Christianæ bonum Passiones Sanctorum, que Passionibus Christi sunt hæc tenus adjunctæ, & usque ad Mundi finem adjungentur.* Quia Bellarminus verba Sancti Patris non est ausus exprimere, en, ea textu plenissimo: *Vnus homo cum capite & corpore suo est Jesus Christus, Salvator corporis & membrorum corporis, duo in carne, una, & in voce una, & in Passione una, & cum transferit iniquitas, in requie una.* Passiones itaque Christi non in solo Christo, immo, Passiones Christi non nisi in Christo. Si enim, Christum intelligas caput & corpus, passiones Christi non nisi in Christo; Si autem, Christum intelligas solum caput, passiones Christi non nisi in solo Christo. Si enim (*repetimus, verò*) passiones Christi in solo Christo, immo in solo capite; unde dicit quoddam, *Ejus membrum, Paulus Apostolus, ut suppleam, quæ defunctum pressur arum Christi, in carne mea?* Si ergo in membris Christi es, quicunque homo, quisquis hæc audis, quisquis, hæc non audis, sed tamen audis, si in membris Christi es; quidquid pateris ab eis, qui, non sunt in membris Christi, deerat passionibus Christi. Ideo additur, *quia deerat, mensuram implens, non superfundens.* Tantum ergo pateris, quantum ex passionibus suis (*legendum, tuis*) inferendum erat universæ passioni Christi, qui passus est in capite nostro (*tanquam caput nostrum*), & patitur in membris suis, id est, nobismetipsis, ad

Lib. II.
cap. 17.
mox, init.

Tomi III. Controversia IV.

658

„ad communem hanc quasi rempublicam; nam quisque pro modulo nostro exsolvi-
„mus, quod debemus, & pro posse virium nostrarum canonem quasi passionum inferi-
„mus, paratoria plenaria. Passionum omnium non erit finis, nisi cum Seculum fuerit
„finitum. Quidquid passi sunt Prophetæ à Sanguine Abel justi usque ad Sanguinem
„Zachariæ, adpositum est, quia præcesserunt adventum Incarnationis Christi quædam
„Ejus membra, sicut in naſcente quodam capite quidem nondum procedente manus
„præcessit, sed tamen capiti conneſtabatur & manus. Nolite ergo, fratres, putare, Justos,
„qui passi sunt persecutionem impiorum, illos etiam, qui venerunt missi ante Domini
„adventū, prænuntiare eum, non pertinuisse ad membra Christi. Absit, ut non pertineat
„ad membra Christi qui pertinet ad civitatem, quæ Regæ habet Christum. Et post aliquæ: Tota
„ergo Civitas illa loquitur à Sanguine Abel justi usm ad sanguinem Zachariæ, inde & deinceps
„ceps à sanguine Johannis per sanguinem Apostolorum, per sanguinem Martyrum, per san-
„guinem fidelium Christi, una loquitur Civitas &c. Non dicam, aut prolixius inquiram,
an Augustinus adpositè hæc ad mentem Regii Psaltis scripserit vel dixerit, de quo Inter-
pretes videndi; id Lectorem Veritatis studiosum observari velim, agere quidem hilice
verbis Augustinum de Passionibus Christi & fidelium, &, ut lano concedamus sensu, de
Satisfactionibus etiam, iis nimis, quibus Divinæ voluntati fiat satis in eo, ut membra
capiti conformentur; non autem de Indulgencie, quas ex earum thelauro provenire, &
vix potestatis Ecclesiastice dispensari statuunt eatum nundinatores, ut potè quibus

Vid. D. Augustino secundum testimonia paulò ante citata nihil quidquam innotuit. Paucis de-
Dorsch. scribit augustinissimus Doctor statum corporis Ecclesiæ mystici tam quoad unionem cum
AntiCorn. capite Christo, quam quoad unionem membrorum inter se. Ad hanc referit fideles quo-
cap. 27. vis & in Veteri Testamento ante Christum, & in Novo post Christum usque ad con-
pag. 313. summationem Seculi, tanquam corpus unum constituentes. Ad illam verò referit com-
& 354. munionem passionum capitum & membrorum, non quidem hilasticarum quasi passiones
conf. Dal. fidelium æquè effent sensu proprio satisfactoriæ ac expiatoriæ, quam Christi Sacerdotis,
Iæj de Pe- tisfact. p. de quibus expresse Sanctus Pater, quod non nisi in solo capite sint; sed mysticarum & suo
264. etiam modo symbolicarum, quo cuncti fideles juxta Divinam Voluntatem suas ad hunc
Passionis, non quidem propitiatoria vel expiatoriæ, thesaurum conferte symbols te-
nentur, hæc ratione capiti Christo se conformantes, & communi jugo Crucis subiecti.
Si Augustinus de hoc passionum thesauro credidisset, colligi eum hinc in finem, ut ex
eo Indulgencie per singularem in Ecclesiæ potestate, interveniente pecuniaria sati-
factione, pro remittendis temporalibus peccatis dispensarentur, non dixisset, quemque pro
suo modulo exsolvere, quod debet & pro posse virium quasi canonem Passionis inferre; cum è
contrario thesaurus ille Satisfactionum, quo Romanensis Ecclesia superbit, & ex quo
certis temporibus & personis liberalissima sit & superabundans dispensatio, collectus sic
& colligatur non ex omnium promiscuè fidelium, sed Christianum & quotundam præ-
ceteris Sanctorum passionibus, quas utpotè supra & ultra debitum divites & superero-
gatorias, alii etiam in usum, & quidem, de quo hic quam-maxime controvexit, pro
peccatorum temporalibus expiatorium & coram DEO propitiatorium cedere
statuunt, id quod Augustino in mentem non venit, neque etiam venire potuit, & si oc-
casione Oraculi Apolitici in mentem sibi venire passus fuisset, non tenerentur Evange-
lici acceptare, quia ex ipsis Interpretibus Papæ sunt, qui hunc Oraculi Sententia non
admittunt, fed in terminis pro debitâ ingenuitate repudiant, Augustini verò explicatio-
nem proximè exhibitam calculo suo adprobant. Post & præter alios iterum hic legime-
retur Estius, sequentia ad hoc Apostoli Oraculum observans: Quod nosker Interpres di-
xit, ea quæ deflunt passionum Christi, non sic accipendum, quasi Christus non satis sit passus
ad redemptionem nostram, idèoque Martyrum supplemento habeat opus; quod impium est sciri-
re, quodque Catholicos dicere, non minus impie calumniantur heretici. Thomas certè eum
vid. Vin- sensum pronuntiat esse hereticum, eò quod Christi Sanguis sit sufficiens ad redemptionem Mun-
dic. Evag. Thom. in loc.
tur, & in pauperibus Ipse pascatur, Ipse vestitur; ita in omnibus, qui pro Iustitia tolerant ad-
versa, Ipse compatitur &c. q. d. Christum, qui semel passus est in seipso atque inpro-
priâ carne, debere adhuc in suis pati membris usque ad finem Seculi; quia oportet
membra capiti in passionibus conformari, ut Ei aliquando conformentur in Gloriâ.
Atque

NB.

„Atque ita locum hunc intelleixerunt *Augustinus*, Gregorius M. item Latini Commen-
 „tatores, *Anselmus*, *Aquinas*, *Cajetanus* & alii. Sentitigitur Apostolas, se patiendo ad-
 „flictiones in Carne sua, parte quādam ea supplicare, quā Christo adhuc patienda super-
 „sunt, non quidem in ipso, sed in membris. Dicens autem, *in carne meā*, respexit ad id,
 „quod suprā dixerat, *Christum nos reconciliasse in corpore carnis sua per mortem*. Sicut enim
 „Christus in carne sua passus est, ita Paulus in carne sua pati se dicit, & ita quemque Chri-
 „sti discipulum in carne sua pati oportet. Quod si cum non-nullis Passiones Christi in-
 „terpretemur, quas pro Christo patiuntur fideles, quemadmodum supra dictum est,
 „sicut abundant *Passiones Christi in nobis*; facilior erit hujus loci Sensus, idemque minime
 „contemnendus. Et paucis interjectis: Hinc Theologi quidam ostendi putant, Sanctoro-
 „rum passiones prodeesse fidelibus ad remissionem peccatarum, quā vocatur *Indulgentia*;
 „quā quidem doctrina etiā Catholica sit & Apostolica, (*ita & non aliter loqui & scribere*
 „debuit *Eusthius*, *si non in suspicionem hereticos apud suos venire voluit*,) atque aliundē sa-
 „tis probetur: ex hoc tamen Apostoli loco nobis non videtur admodum solide statui
 „posse. Non enim Sermo iste, quo dicit Apostolus, pati se pro Ecclesiā, necessariō sic
 „est accipiendus, quod pro redimendis peccatorum p̄enitentia, quā debent fideles, patia-
 „tur, quod fortē non-nihil haberet arrogantiæ; sed percommode sic accipitur, quomo-
 „do proximè dixerat, *Gaudeo in passionibus meis pro vobis*, ut nimirum utrāque parte
 „significet afflictiones & persecutions pro salute fidelium ipsiusque Ecclesiæ promoto-
 „vendâ toleratas. Unde & Græca, quamvis locum hunc Paulò aliter, quam Latini,
 „exponant, illud tamen, *pro corpore Ejus*, sic intelligunt, ut jam diximus. Volunt autem ta-
 „le esse, quod Apostolus dicit: Multis laboribus & afflictionibus ad colligendam opus
 „est Ecclesiā, hominesque ad finem vocandos & ad Salutem perducendos. Hujus-
 „modi labores & passiones multas, easque gravissimas sustinuit Christus in hac vitā &
 „in carne sua mortali; verū multæ adhuc restant tolerandas toto Seculi cursu, do-
 „nec tota Ecclesia collecta atque perfecta fuerit. Tolerandas inquam ab iis, quibus
 „Evangelii prædicandi ministerium incumbit; quæ proinde & Christi Passiones di-
 „cuntur, quia passiones sunt ministrorum Ejus. Harum igitur *Passionum ego partem meam*
 „*expleo ac represento, tanquam minister Evangelii, laborans pro salute Ecclesiæ*. Hæc omnia
 contra Bellarminum & eos, qui Paulum vi quādam & invitissimum in ordinem Indul-
 gentiariorum pertrahere nituntur, in specie *Ambrosum* quoque *Catharinum*, prolixissi-
 mè ex hoc Pauli loco pro Indulgentiis agentem, ex debitā, ut dixi, ingenuitate *Eusthius*,
 cui pollicem premit *Fromondus*, per breviorem Oraculi Apostolici paraphrasin, quæ
 hæc est: *Licet Christus ad redemtionem generis humani plenissimè sit in se passus, in suis ta-
 men membris plenius adhuc Eum pati oportet*. Ea, quæ desunt passionum, *Græcæ*, defectus
 passionis Christi; scilicet in membris suis. *Passus est enim Christus in capite corporis sui mystici;*
restat jam, ut patiatur in ceteris suis membris, ut sic una Passio integretur, quasi ex Christi & ejus
membrorum passionibus. Nam membra debent esse Capiti conformia. In carne meā, quæ Christi
 caro est, non illa, in quā adscendit ad Celum, sed quā adhuc laborat in terrā, ait Augustinus. *Vnde*
Christus non cessat adhuc in electis suis membris pati pro vobis. Pro corpore Ejus, mystico, con-
gregando, edificando & adipicendo ei meritū passionis ipsius Capitis Christi. Catharinus, Sotus,
Henriquez & alii multi hinc colligunt, esse communionem Sanctorum, per quam unum Eccle-
sia membrum, ut Paulus, pro aliis satisfaci membris, & adimplere ea, quæ desunt Passionum
Christi, &c. inquit. Satisfactiones suas Christi Satisfactionibus adjungere, & ex omnibus simul
unum conflare Indulgientiarum thesaurum. Sed hujus interpretationis nemo Patrum meminit,
ideoque infirmiter Indulgientiarum thesaurus in ea fundatur, ut recte monet Eusthius. Et de
hoc Oraculi apostolici sensu ipse testatur Bellarminus libro sequenti, eum à multis suo.
rum fuisse observatum & adprobatum. Quæ in sequentibus primi hujus libri capitibus ha-
bet, quando nominatim capite septimo Propositionem format, Indulgentias liberare ho-
mines à reatu pena non coram Ecclesiā solum, sed coram Deo etiam, camque inter alia firmare
tentat illis Augustini verbis, quibus Deo satisfieri debere, de publicā agens Penitentiā
scripsit, in proxime antecedentibus dictum est, quid de eo habendum sit testimonio, in lib. 50.
perque se patet, quām impertinenter illud ad hoc Institutum trahatur; quando item ca-
pite post decimum quartu demonstrare contendit, Indulgentias etiam animas defunctorum juvari, idque eo ex fundamento, quia fideles defuncti ita sint cum fidelibus viventibus
eiusdem Fidei & Charitatis vinculo conjuncti, ut unam efficiant Ecclesiam & unum corpus,
dum Augustino teste piorum defunctorum anima ab Ecclesia, quæ Christi Regnum est, non
separantur, de eo ex Controversiā de Purgatorio judicari debet, sicut & de eo, quando cap.
capite eodem circa Questionem, quid requiratur ad hoc, ut Indulgentiae defunctis profint,

ci,

ci, nimirum Bellarmino res & lis est cum Cajetano de legitimo quorundam Augustini verborum sensu. Requiritur enim ex Sententiâ Cajetani, scribit Bellarminus, ut defunctus non solum sit in Statu Gratiae, & in Purgatorio locis degat, sed etiam ut, dum vivaret fuerit devotus clavium Ecclesie (xestimator), mortuosque suffragis juvare studuerit, & pro suis peccatis Satisfacere non neglexerit; ita enim intelligit Cajetanus Augustini verba, suffragianos prodeſſe omnibus mortuis, sed illis tantum, qui in hac vita meruerunt, ut ſibi prodeſſe poſſint.
 de curâ Addit Bellarminus. Sed hæc Cajetani Sententia ut eſt utilis & pia, quia viventes ad bonæ ex-
 Pro mort. citat opera, ita videtur minus vera, & ab omnibus paſſim refellitur. Nam Augustinus locis no-
 cap. 1. En- tatis non excludit à suffragis etiam particularibus ullaſ ex iis animas, qua degunt in Purgato-
 chir. cap. r. 109. rio, ſed animas ſolum damnatas ad eternas Inferorum panas, dicit enim, eas tantum eſſe capaces
 Suffragiorum, qua dum vivent, id meruerunt, quia videlicet in gratia Dei & charitate per-
 severarunt. Charitas enim eſt fundamentum communioſis inter Ecclesiæ membra, & non ali-
 quæ peculiariſis devoſio ad Ecclesiæ claves vel aliquid hujusmodi. Quantum haec Cajetani &
 Bellarmini Sententia inter ſe, & quantum a Sententiâ Augustini diſferant, iudicem ex
 ſuprâ de Purgatorio diſcis maniſtatum eſt, ut & quando Bellarminus ad ultimâ ejusdem
 capitilis Quæſitionem, an nimirum Indulgencie proſint illis, pro quibus in particulaſ ſu-
 ciuntur, an omnibus in communione propterteriori parte adſirmans, intet alia ad Augustini
 quoque authoritatē provocavit, iſcribit, Ecclesiæ ſuffragia quædam communioſis tran-
 mittere ad animas defunctorum, ut quibus deſunt particularia a conſanguineis vel amicis, non
 deſint aliqua à communi Matre, qua eſt Ecclesia. De quibus omnibus & singulis, quia loco
 jam citato dictum eſt, Lector studioſus merito illuc remittitur, ne repetitio parat
 fastidium.

LIBRI SECUNDI CAPVT TERTIVM ET QVARTVM,

De

Quibusdam Calvini objectionibus contrâ Indulgencias.

IU quod antehac non ſemel monui, hic quoque moneri debet, nimirum Calvini objec-
 tiones non ideò contra Bellarminum vindicari, ac ſi Ejus in ſpecie ageretur cauila, qui
 iuis non deſtituitur defenſoribus, ſed quia communem cum Evangelicis cauila contra
 Doctores Papæ in aliquibus habuit, & quia de Augustini in primis authoritate hinc agi-
 tur, quem à quoconque laudatum orthodoxæ Veritati reſtruere ſemel eſt propositum.
 Duo autem citatis capitibus occurrunt loca, qua Augustini aliquam faciunt menio-
 nem. In priori Bellarminus ex Augustino, posteriori autem ad objectum ex Augustino
 contra Indulgencias testimonium reſpondet. Ibi Bellarminus ita *Calvinum contra In-
 indulgencias argumentantem introducit*: *Christo Lex & Prophetæ omnes teſte Petropoli-
 bient testimonium, quod per ipsum accipienda ſit remiſſio peccatorum*; *Indulgencie vero re-
 missionem peccatorum per Petrum, Paulum & Martyres largiuntur*. Bellarminus reſpondet,
*Loquitur Petrus de remiſſione peccati, qua habetur per Fidem & sacramenta, ſine qua nemo
 ſalvus eſſe poterit*. Nam ideo dictum eſt Cornelio ab Angelo: *Simonem accerfe, qui cognomi-
 natur Petrus, qui loquetur tibi verba, in quibus ſalvus eris tu & universa domus tua*. Ne-
 que obſtat, quod Cornelius in eodem loco dicitur fuſſe Vir justus & timens Deum, etiam autem
 Lib. 1. quam audiret Petrum, nam, ut ſcribit Augustinus, justus erat Cornelius. *Justitia quædam in-*
 ad Simplici- *choat & imperfecta, ſed non poterat ſalvus eſſe, niſi cederet in Christum, & per Ba-*
 Quæſit. 2. *Lib. I. ptifimum remitterent ei peccata, & ipſe incorporaretur Ecclesiæ. Nam, ut idem loqu-*
 de Prae- *tur Augustinus, ſi potuſſet Cornelius ſine Christi fide ſalvus eſſe, non ad eum adi-*ſet.*
Sanct. cap. 7. dum in illis ſuſſet architecitus Petrus. De hac igitur Remiſſione loquitur idem Apoſtolus,
*cum ait, Huic omnes Prophetæ testimonium perhibent, quod per ipsum accipienda ſit
 Remiſſio peccatorum; de qua Remiſſione Calvinus falſo dicit, Indulgencias Remiſſio-*
*nem Peccatorum per Petrum, Paulum & Martyres largiri, cum jam ſepe ſit dictum, cul-*pas non remitti per Indulgenciam.* Ita ex Augustino reſpondet Bellarminus, cui paria
 ferre ſunt, quæ ad objectum ex Augustino contra Indulgencias testimonium duplex re-
 poſuit. Duplex, inquam. Unum, ſicut ipſe Bellarminus ex Calvinio reſerti, deſum-
 tum ex Opere in Johannem, alterum ex libris contra duas Pelagianorum Epiftolas ad
 Bonifacium. Illud ita habet: *Etsi, fratres, pro fratribus moriamur, nullius tamen Maryas*
 Tract. 84. *(etiam) ſanguis in remiſſionem peccatorum funditur; quod fecit Christus pro nobis.* Ne in
hoc, quod imitemur, ſed, quod gratularemur, contulit nobis. Hoc autem ſequentia exhibet
*verba:***